

4.14 Teknisk drift (VO nr. 62)

4.14.1 Innledning

Teknisk drift har ansvar for kommunaltekniske tjenester som park, veg, vann, avløp, forvaltningsoppgaver innen renovasjon av husholdningsavfall, tilrettelegging av bolig- og næringstomter og tettstedsutvikling.

Hovedmål:

Effektiv produksjon av brukertilpassede tjenester til riktig pris innenfor det lovverk og de rammer som gjelder. Bidra til Ringsaker kommunes strategi om vekst og utvikling.

4.14.2 Oversiktstabeller

Tabell 4.14.2.1 Personalressurser (årsverk)

	Regnskap 31.12.2015	Budsjett 2016	Forslag 2017	Forslag 2018	Forslag 2019	Forslag 2020
Årsverk samlet	63,00	65,00	69,50	69,50	69,50	69,50

Det ble i 1. tertial rapport 2016, jf. k.sak 68/2016, opprettet 2 årsverk som prosjektledere i teknisk drift.

I budsjettet for 2017 opprettes det 1 årsverk tekniker for å følge opp inn- og utlekking på private vann- og avløpsanlegg og 1 årsverk konsulent for å følge opp ulovlige avfallsdeponier og sentrale byggeområder med forurenset grunn. Videre opprettes 0,5 årsverk gartner innen parkavdelingen for å opprettholde dagens nivå på skjøtsel av gater, parker, torgområder, grønnstruktur m.m.

Samtlige stillingsopprettelser finansieres over enhetens budsjett, både innenfor og utenfor VAR-området, ved omdisponeringer innen driftsbudsjettet.

Tabell 4.14.2.2 Drifts- og investeringsbudsjett (kr 1.000)

	Regnskap 2015	Budsjett 2016	Forslag 2017	Forslag 2018	Forslag 2019	Forslag 2020
Driftsutgifter	208 135	207 111	225 705	232 494	241 108	233 285
Driftsinntekter	176 465	173 585	190 303	196 838	205 452	197 629
Netto driftsutgifter	31 670	33 526	35 402	35 656	35 656	35 656
Investeringsutgifter	243 437	252 365	203 665	141 400	145 900	76 900
Investeringsinntekt	0	0	0	0	0	0
Netto inv.utgifter	243 437	252 365	203 665	141 400	145 900	76 900

4.14.3 Behovsvurderinger

Bemannings

Det er et delmål i «Felles kommunedelplan vann og avløp» å redusere inn- og utlekkingen i vann- og avløpsledningene. Det private ledningsnett utgjør mer enn halvparten av den samlede lengden på vann- og avløpsledningene i kommunen og mellom 50 – 75 % av lekkasjene oppstår på det private ledningsnett. Det er en krevende oppgave å følge opp pålegg og utbedringer på det private ledningsnett og ressursene er ikke tilstrekkelige for å kunne følge opp felles kommunedelplan på en tilfredsstillende måte. Det foreslås opprettet 1 årsverk som tekniker finansiert innenfor enhetens budsjett for å følge opp private vann- og avløpsanlegg.

Kommunens satsing på vekst og utvikling omfatter blant annet å utforme bymiljø med grønne lunger og estetiske omgivelser. Dette medfører at parkavdelingen overtar flere nye anlegg til drift og vedlikehold. For å opprettholde dagens nivå på skjøtsel, er det behov for 0,5 årsverk som gartner finansiert innenfor enhetens budsjett.

Avfallsplan 2013-2020 angir resultatmål om at Hias-kommunene skal framstå som rene og ryddige, uten ulovlige avfallsdeponier. Erfaring viser økning av saker om søppel på privat grunn. Sigevann fra fyllinger og septikanlegg kan transporteres ned i grunnen og ut i nærliggende vann og vassdrag. I sentrale områder avdekkes nedgravde deponier med forurenset grunn i flere byggesaker. Det er økende behov for å klargjøre tiltaksplaner i byggeområder slik at disse kan bebygges. Sakene er lovpålagte og ressurskrevende. Det foreslås opprettet 1 årsverk som konsulent innenfor VAR-området for kontroll og saksbehandling finansiert innen enhetens budsjett.

Vannforsyning

Kommunedelplan for vann og avløp 2014-2023 (Hamar, Løten, Ringsaker, Stange) ble vedtatt ved k.sak 17/2015. Planen innebærer at kommunene og Hias IKS har fått nye operative mål om nok vann, godt vann, sikkert vann og god beredskap ved sine vannforsyningsanlegg. Det er videre etablert mål om klimatilpasning og kostnadseffektiv utbygging og drift.

Vannkvalitet og forsyningskapasitet

Alle kommunens vannverk er godkjente i henhold til kravene i drikkevannsforskriften, og det leveres vann av tilfredsstillende kvalitet. Det er likevel behov for en kontinuerlig vurdering og eventuell oppgradering av vannbehandlingene for å sikre to barrierer mot forurensning.

Bedriften Nortura trenger mer vann på grunn av økt produksjon. Dette innebærer forsterkning av overføringsledningen fra Moelv til Rudshøgda. Moelv vannverk må også utvide sin produksjonskapasitet og vannbehandling enten ved utvidelse eller bygging av et nytt vannverk.

En utvidelse av Narud vannverk i Brumunddal med nye grunnvannsbrønner på Holmen er under utredning. En slik utvidelse kan medføre nye krav til vannbehandling (desinfeksjon).

Sjusjøen forsynes med vann fra Lillehammer, der kapasiteten er fullt utnyttet i perioder med mange besøkende på Sjusjøen. I henhold til VA-avtale Sjusjøen – Moelv er det forutsatt at det skal bygges et nytt vannverk i Mesnali med vann fra Nord-Mesna. Tiltaket vurderes gjennomført i planperioden.

Lismarka vannverk benytter kloring, men den hygieniske kvaliteten på råvannet er tidvis for dårlig til å oppnå en tilfredsstillende vannkvalitet med denne behandlingen. Grunnvannsbrønnene har også hatt for lav produksjon i flere vintre. Det planlegges å erstatte vannverket med vann fra nye Mesnali vannverk.

Sikkerhet

En for stor andel av Ringsaker kommune har bare forsyning fra en vannkilde. For å bedre sikkerheten og utvikle et mer robust vannforsyningssystem er det behov for å etablere reserveforsyning for de store og viktige forsyningsområdene. Det viktigste tiltaket er å oppgradere ledningsnett mellom Moelv og Brumunddal. Når Mesnali vannverk blir etablert i Nord-Mesna, planlegges ny ledning gjennom Næra for å øke sikkerheten for og styrke vannforsyningen til Moelvområdet.

Et annet tiltak er å øke bassengkapasiteten. I Brumunddal er denne for liten i forhold til sikkerhet for å betjene eksisterende bebyggelse og sikre viktige utbyggingsområder.

Forsyningen gjennom Nydal til Kirkenær og Kval/Kylstad er sårbar. Noe av ledningsnett er gammelt, og det er i dag bare ensidig forsyning til disse områdene. Ved ledningsbrudd har man bare en tidsbegrenset mulighet for å opprettholde vannforsyning fra reservoarene i høydebassengene. For å ivareta målsettingene om en sikker vannforsyning til disse områdene må ledningsnett gjennom Nydal rehabiliteres og oppdimensjoneres. For å gjøre vannforsyning mer robust etableres en ringforsyning mellom Lefstorget og Kirkenær.

For å oppnå en mer bærekraftig utskiftingstakt på vann- og avløpsledningene er det i felles kommunedelplan 2014 - 2023 lagt opp til en utskiftingstakt tilsvarende 100 års levetid på ledningene. Dette betyr at 1 % av vannledningene må skiftes ut hvert år.

For å sikre vannforsyning ved lengre strømutfall er det behov for nødstrøm på vannforsyningsnettet, særlig til Rudshøgda og til Stavsjø. Behovet må løses på noe sikt, med en kombinasjon av stasjonære og mobile nødstrømsaggregat.

Avløp

Kommunedelplan for vann og avløp 2014-2023 (Hamar, Løten, Ringsaker, Stange) ble vedtatt ved k.sak 17/2015. Planen har gitt kommunene og Hias IKS nye operative mål for tilstrekkelig kapasitet og funksjonsevne på spillvannnettet, god beredskap, klimatilpasning og kostnadseffektiv utbygging og drift av avløpsanleggene.

Alle avløpsanlegg har overholdt gjeldende renskrav. De tre avløpsanleggene Moelv, Nes og Brumunddal-Furnes (dvs. Hias-nettet) ventes å få nye utslippstillatelser fra Fylkesmannen i løpet av 2016. Dagens renskrav til utslipp fra rensanleggene vil bli videreført, men det må avklares med Fylkesmannen om Nes rensanlegg trenger eget biologisk rensetrinn. Kravene til drift av avløpsnettet med fremmedvannmengder og overløp ventes å bli skjerpet.

De mindre kommunale rensanleggene er 40-45 år gamle. I forbindelse med at Lismarka vannverk skal få vann fra overføringsledningen til Sjusjøen, vil Lismarka rensanlegg bli nedlagt.

Brøttum rensanlegg er 40 år gammelt, og planlegges nedlagt på 5-10 års sikt. Forutsatt at det anlegges sjøledning mellom Brøttum og Veå. Kylstad rensanlegg er et annet gammelt anlegg som vil nedlegges på noe sikt. Dette medfører bygging av en overføringsledning for avløpet ned mot Nydal.

Innlekkingen av fremmedvann på avløpsnettet er for høyt, ca. 50 %. Dette øker avløpsmengden til rensanleggene (inkl. Hias IKS), noe som gir større driftskostnader og belastninger på både pumpestasjoner og rensanlegg. Fylkesmannen varsler at det i ny utslippstillatelse vil komme krav til innlekking av fremmedvann i avløpsnettet. For å kunne ha kontroll på dette må det jobbes systematisk med lekkasjesøk og fornyelse av ledningsnettet for å oppfylle disse kvalitetskravene. For å oppnå et mer bærekraftig avløpsnett, er det vedtatt en utskiftingstakt på minst 1 % pr. år.

Samfunnssikkerhet/flomutsatte områder

Det oppstår stadige flomsituasjoner, og det er nødvendig med sikringstiltak som minimaliserer skadeomfanget ved en flom. I flere av de eldre etablerte boligområdene i kommunen er avløpssystemet underdimensjonert, og det er registrert flere tilfeller med flomskader både i 2012 og i 2013. Det er en utvikling i rettspraksis for skadeansvar i slike saker. Denne innebærer at kommunen vil kunne få erstatningsansvar i situasjoner hvor det kan påvises at det ikke er gjennomført et tilstrekkelig vedlikehold. Dette har betydning for kostnader knyttet til forsikring og interne rutiner for drift av anleggene. Det er igangsatt et arbeid for å sikre vannveger gjennom eksisterende bebyggelse ved store nedbørmengder. Som grunnlag for dimensjonering brukes 200 årsflom og vil medføre behov for omfattende og kostnadskrevende tiltak i overvannstraseene.

Renovasjon/forsøpling/forurensning

Forsøpling er ulovlig, og kan både være svært skjemmende for nærmiljøet og en kilde til forurensning. I tillegg til å være skjemmende kan opplagringsplasser for avfall og andre brukte gjenstander føre til miljøproblem i form av forurenset grunn, sigevannsproblemer eller opphoping av miljøgifter i næringskjeden. Antall saker som meldes inn er økende og omfanget og graden av forsøpling tiltar. Flere saker er omfattende og alvorlige, og oppfølging er svært ressurskrevende.

Septik

Det mottas mange henvendelser om etablering av mottaksordning for septik/privetavfall. Avfall fra utedoer og mulddoer fra hytter blir vanligvis gravd ned. I områder med stor konsentrasjon av hytter og dårlige grunnforhold kan dette i situasjoner med store nedbørmengder forurense vann og vassdrag. Det er behov for en vurdering om en mottaksordning for septik/privetavfall skal etableres gjennom den ordinære slamtømmingen.

VAR-gebyr

Under vises utviklingen i årsgebyr og forslag til nye priser. Gebyrene for 2017 er beregnet ut fra et gjennomsnittlig forbruk på 106 m³ for vann og 95 m³ for avløp og er tilnærmet lik 2016. Antall abonnenter øker betydelig og påvirker inntektene fra årsgebyrer.

Tabell 4.14.3.1 Utvikling i årsgebyrer vann og avløp perioden 2013-2017

	2013	2014	2015	2016	2017
Årsgebyr vann, kr/m ³	17,57	18,80	19,27	19,27	19,27
Tilknytningsgebyr vann, kr/m ²	137,61	147,24	150,92	150,92	150,92
Tilknytningsgebyr vann pr. boenhet inntil 70m ² BRA	14 054	15 038	15 414	15 414	15 414
Tilknytningsgebyr vann pr. boenhet > 70 m ² BRA	28 108	30 076	30 828	30 828	30 828
Tilknytningsgebyr vann pr. hytte	21 082	22 558	23 122	23 122	23 122
Årsgebyr avløp, kr/m ³	31,42	33,62	34,12	34,12	34,12
Tilknytningsgebyr avløp, kr/m ²	234,33	250,73	254,49	254,49	254,49
Tilknytningsgebyr avløp pr. boenhet inntil 70 m ² BRA	22 068	23 613	23 967	23 967	23 967
Tilknytningsgebyr avløp pr. boenhet > 70 m ² BRA	36 771	39 345	39 935	39 935	39 935
Tilknytningsgebyr avløp pr. hytte, kr/m ²	29 417	31 476	31 948	31 948	31 948

For å holde gebyrene stabile, budsjetteres det med bruk av fond i hele økonomiplanperioden. Dette medfører at det ikke blir noen avgiftsøkning for verken vann, avløp, renovasjon eller septik i 2017. Fondsavsetninger innenfor vann- og avløpssektoren vil komme abonnentene til gode gjennom en lav forventet prisvekst i perioden.

Det er budsjettert med en forventet kalkulatorisk rente på 1,7 %, basert på en 5-årig swaprente på 1,2 % med tillegg av 0,5 % i 2017. Dette er en reduksjon på 0,3 prosentpoeng fra 2016.

Byggeaktiviteten er stor og prognosen for 2017 viser stigende aktivitet med økte inntekter fra tilknytningsgebyrer. Grunnlaget for å beregne inntekter på tilknytningsgebyrer er oppjustert med ca. 35 % i forhold til 2016 budsjettet. Antall tilknytninger øker også som følge av at kommunalt ledningsnett bygges ut.

Vann

Hovedområde vann får en reduksjon i kalkulatoriske kostnader (renter og avskrivninger) av investeringer på 2,337 mill. kroner i 2017. Reduksjonen skyldes i hovedsak lavere rente og lavere avskrivningsgrunnlag på nye utbyggingsprosjekter. Hovedtjenesten hadde pr. 31.12.2015 et bundet driftsfond på 33,048 mill. kroner. Bruk av fond utgjør 4,321 mill. kroner i 2017.

Avløp

Hovedområde avløp har en reduksjon i kalkulatoriske kostnader (renter og avskrivninger) av investeringer på 3,828 mill. kroner i 2017. Økningen skyldes i hovedsak lavere rente og lavere avskrivningsgrunnlag på nye utbyggingsprosjekter. Hovedtjenesten hadde pr. 31.12.2015 et bundet driftsfond på 38,368 mill. kroner. Bruk av fond utgjør 7,218 mill. kroner i 2017.

Septik

Hovedområde septik har en reduksjon i kalkulatoriske kostnader (renter og avskrivninger) av investeringer i 2017 på kr 16.000. Hovedtjenesten hadde pr. 31.12.2015 et bundet driftsfond på 6,478 mill. kroner. Det budsjetteres med bruk av fond på kr 996.000 i 2017.

Renovasjon

Hovedområde renovasjon har en reduksjon i kalkulatoriske kostnader (renter og avskrivninger) av investeringer på kr 4.000 i 2017. Hovedtjenesten hadde pr. 31.12.2015 et bundet driftsfond på 0,813 mill. kroner. Det budsjetteres ikke med bruk av fond i 2017.

Tabell 4.14.3.2 Selvkostkalkyle for VAR-områdene, 2017 (kr 1.000)

	Vann	Avløp	Septik	Renovasjon
Direkte henførbare drifts- og vedlikeholdskostnader	36 905	63 514	6 637	43 920
+ Kapitalkostnader (netto), avskrivninger og kalkulatorisk	13 379	16 467	459	101
+ Indirekte henførbare drifts- og vedlikeholdskostnader	908	1 238	1 378	609
- Refusjoner og andre inntekter enn gebyrer	159	1 505	4	70
- Gebyrinntekter	46 712	72 496	7 474	44 560
- Bruk av fond	4 321	7 218	996	0
+ Avsetning til fond	0	0	0	0
= Selvkostresultat	0	0	0	0
Dekningsgrad	100	100	100	100

Utbygging av kommunale boligfelt

Det henvises til hoveddel III når det gjelder utviklingen på boligmarkedet og behovsvurderinger vedrørende tomter for ulike deler av kommunen. Teknisk drift har ansvar for å vurdere utbyggingstempo for veg, vann og avløp for å klargjøre boligområder. Gjennom reguleringsplanene legges det til rette for at både private og næringsaktører finner tomtealternativer som passer. Overvannshåndtering har vist seg å være en utfordring ved etablering av nye tomtefelt, ved at eksisterende ledninger ikke er tilstrekkelig dimensjonert for å håndtere nye tomtefelt. Dette medfører økte utbyggingkostnader.

Tomtepris

Prisen pr. boligtomt som legges ut for salg i 2017 er kr 370.000 inntil 600 m² med tillegg av kr 150 pr. m² utover 600 m². Dette er en økning på kr 10.000 fra gjeldende tomtepris.

Byutvikling og estetisk opprustning.

Attraktivitet og byutvikling er viktig for å nå kommunens målsetting om vekst og utvikling. Viktige elementer i denne sammenheng er utforming og opparbeidelse av veger, gater, parker og grønnstruktur. Infrastrukturtiltak er en viktig forutsetning for investeringer i bolig- og næringsprosjekter. Byutvikling innebærer også involvering av innbyggere gjennom aktiviteter som arrangementer og utstillinger.

I forbindelse med mulighetsstudiet av stasjonsområdet, og bedre avvikling av kollektivtrafikken i Brumunddal, vil Øverbakkvegen rustes opp med nye bussholdeplasser.

I Moelv står videre utvikling av Garveriparken sentralt for å skape grønne lunger og aktiviteter for barn og unge i Moelv. Utviklingen av Garveriparken startet i 2015, og det planlegges videre utvikling i 2017, i tråd med tidligere gjennomførte involveringsprosesser.

På sikt er det videre behov for å se på mulighetene for å utvikle et attraktivt friområde i tilknytning til strandsonen i Moelv.

Før Moelv skole står ferdig, er det behov for utvikling av infrastrukturen i området. Dette innebærer bygging av gang- og sykkelveg, ny rundkjøring, parkeringsarealer, bussholdeplasser og parkanlegg. Utbyggingen slutføres i 2017 og skal stå ferdig til skolen åpner.

I Brumunddal er det behov for å fortsette utbyggingen av elvepromenaden langs Brumunda og utvikle Strandsaga som friluftsområde.

Områdereguleringsplanen for Brumunddal vil i planperioden medføre behov for investeringer til teknisk infrastruktur, samt gode gang- og sykkelforbindelser fra området og inn mot sentrum.

Veger

Det kommunale vegnettet er i sin helhet gitt en generell bruksklasse BK10. Dette er samme bruksklasse som det overordnede vegnettet (E6). Teknisk sett holder ikke det kommunale vegnettet en

slik generell kvalitet. Det er behov for å gjennomføre bæreevne målinger på vegnettet for å avklare status og eventuelt sette inn tiltak for å unngå at vegnettet påføres skader. Ekstremvær er en utfordring for vegene og det er de senere år drevet en kontinuerlig grøfting og oppdimensjonering av stikkrenner for å ta unna de økende overvannsmengdene.

Trafikksikkerhet

Det er et stort behov for utbygging av gang- og sykkelveger. Utbyggingen av gang- og sykkelveger skjer i henhold til prioritetsliste i trafikksikkerhetsplanen, jf. k.sak 62/2006 og rullering av planen ved k.sak 19/2015. Utbyggingen ses også i sammenheng med satsingen på Brumunddal som sykkelby.

Framkommelighet

Kvaliteten på brøyting og strøing er i hovedsak tilfredsstillende. Utgiftene til vintervedlikehold har imidlertid økt de seneste årene og det er færre tilbydere av brøytetjenester. Det er sannsynlig at dette skyldes publikums økende krav til høyere kvalitet, større og dyrere utstyr og krav til universell utforming. Framkommelighet bør være like god under alle værforhold og dette er krevende å oppnå i vinterhalvåret.

Reasfalteringssyklusen på bolig-/samlevegene er i Ringsaker kommune 40 år (ca. 3 km i året). Ifølge Norsk asfaltforenings standarder burde denne ideelt sett vært 15 år. Det er viktig å opprettholde et godt nivå på asfalteringen fordi dette har stor betydning for å unngå skader på vegen og vegens underbygning. Et jevnt og tett asfaltdekke opprettholder god framkommelighet og reduserer behovet for høvling og hindrer vann fra å trenge ned i underbygningen. Det er et mål å holde grøftesyklusen for de kommunale bygdevegene på 8-10 år og på boligvegene 10-12 år, men dette er kapasitetsmessig en utfordring. Det prioriteres å grøfte der det skal asfalteres og reasfalteres.

Drift og vedlikehold av veger

Brukerne ønsker fast dekke på grusvegene. Støvplage og hull i grusdekke på bygdevegene bør reduseres ved fortsatt legging av fast dekke ved mindre tettsteder og husklynger. Ved noen vegstrekninger er det problemer med bæreevnen i teleløsningen, og de dårligste strekningene bør utbedres. Utbedringene av disse strekningene er imidlertid kostnadskrevenne med bl.a. masseutskifting, duk og nett og innebærer at færre grusveger enn ønskelig får fast dekke.

Gjengroing av grøfter og vegetasjon som henger ut i kjørebanelen tenderer til å være et økende problem spesielt på bygdevegene. For utvalgte strekninger utsettes første kantslått av hensynet til kulturlandskapet etter ønske fra reiselivsbedriftene.

Gatelys

Teknisk drift ble i k.sak 82/2014 gitt ansvaret for å utarbeide en prioriteringsplan for gatelys i kommunale boligfelt. Det kommunale gatelysanlegget er bygget opp over lang tid og har en varierende kvalitet. Det registreres en stor pågang fra publikum når det oppstår feil på anlegget, og antall feil som forekommer er ikke tilfredsstillende. I k.sak 89/2014 ble det orientert om status knyttet til drift/vedlikehold av kommunale gatelys. Ut fra dette ble det vist en drift- og investeringsplan for gatelys for perioden 2015-2027 for hvordan gatelys kan forvaltes innenfor eksisterende investerings- og driftsrammer.

Maskinforvaltning

Maskinparken i teknisk drift har de siste årene fått en standardheving og blitt mer tilpasset driftsoppgavene gjennom en systematisk utskifting. Maskinparken vurderes i dag å være på et akseptabelt nivå. Av hensyn til effektivitet og arbeidsmiljø bør snittalder ligge under 6-7 år.

Park

Som et ledd i vekst og utvikling, arbeides det med å skape harmoni og trivsel for både innbyggere og tilreisende ved blant annet å utforme bymiljø med grønne lunger og estetiske omgivelser. Det mottas gode tilbakemeldinger fra publikum på dette. Det er behov for å ivareta trivselen i byene ved å skape

installasjoner med blomster, oppdatere skjøtselsplaner som gir ryddige og vedlikeholdte grøntarealer og fornye beplantningen i takt med sesongen.

Det er en utfordring å vedlikeholde kvaliteten på de grønne områdene som er opparbeidet i kommunen. Eldre grøntanlegg, skoler, barnehager og bo- og aktivitetssentre har behov for rehabilitering for å heve standarden for brukerne og tilfredsstille dagens skjøtselsnivå. Det er store arealer som trenger klipping, og dette er kapasitetsmessig en utfordring. Det er behov for å effektivisere driften ved å skifte ut eldre maskiner med multimaskiner til helårsbruk og samtidig vurdere økningen av kapasiteten på maskinene. Ut fra erfaring med årets klippeseson med regn og god vekst, er det for lav kapasitet på sesonghjelpere til å klippe. Det mottas en rekke henvendelser om dette. Det stilles krav til at alle sesongarbeidere må kurses i Arbeidsvarsling.

Badeplassene trenger oppgradering av sanitære fasiliteter. Renovasjon er tidskrevende og en økende utfordring i de hektiske sommerukene. Flere områder har behov for et estetisk løft. Turstier gror igjen, og det er behov for økt skjøtsel av stier og bruer for eksempel langs Brumunda og i Moelv.

Lekeapparater på offentlige områder skal kontrolleres i henhold til lover og forskrifter. Kartlegging av friarealene pågår, men det er behov for å styrke årskontrollen av lekeutstyr.

Det jobbes kontinuerlig med å finne nye miljøvennlige løsninger for driften. El-biler i sentrum prøves ut og det vurderes økt bruk av robotklippere.

Det er en utfordring med kommunale friområder som gror igjen. Det er ikke tilstrekkelige ressurser til å skjøtte dette i forhold til de henvendelsene som mottas.

4.14.4 Resultatmål – styringskort

Fokusområder og indikatorer	Målemetode/kilde	Mål
Brukere		
Tjenester tilpasset brukernes behov		
Tilfredshet med tjenestene	Brukerundersøkelse	5,0
Kvaliteten på tjenestene	Brukerundersøkelse	5,0
Bakterielle vannprøver (koliforme)	Egne målinger	98 %
Utslippskrav avløp	Egne målinger	96 %
Utført internrevisjon avløp	Egne målinger	100 %
Dialog med brukerne		
Tilfredshet med samarbeid og medvirkning	Brukerundersøkelse	5,0
Tilfredshet med informasjon	Brukerundersøkelse	5,0
Medarbeidere		
Engasjement og kompetanse		
Brukernes tilfredshet med ansattes engasjement og kompetanse	Brukerundersøkelse	5,0
Ansattes tilfredshet med engasjement og kompetanse	Medarbeiderundersøkelse	5,0
Læring og fornyelse		
Ansattes tilfredshet med læring og fornyelse	Medarbeiderundersøkelse	5,0
Medarbeiderskap	Medarbeiderundersøkelse	5,0
Organisasjon		
Arbeidsmiljø		
Ansattes tilfredshet med arbeidsmiljø	Medarbeiderundersøkelse	5,0
Ansattes stolthet over egen arbeidsplass	Medarbeiderundersøkelse	5,0
Sykefravær	Visma HRM (Ansatt)	5,0 %
Ledelse		
Ansattes tilfredshet med ledelsen	Medarbeiderundersøkelse	5,0
Ledelse (et samlet resultat av andre ind.)		5,0
Økonomi		
Økonomistyring		
Avvik i % hittil i år, regnskap ift. budsjett	Regnskap/budsjett	0 % +
Avvik i %, årsprognose ift. budsjett	Regnskap/budsjett	0 % +

4.14.5 Standardendringer og nye driftstiltak

Teknisk drift utenfor VAR:

Opprettelse av 0,5 årsverk fagarbeider park og reduserte øvrige driftsutgifter

Det opprettes 0,5 årsverk fagarbeider park som finansieres over enhetens budsjett ved reduksjon av øvrige driftsutgifter.

Økte utgifter ekstrahjelp og reduserte øvrige driftsutgifter

Det er behov for å øke kapasiteten i høysesongen innen park og det må leies inn flere sesonghjelpere for å løse oppgavene på en tilfredsstillende måte. Tiltaket finansieres over enhetens budsjett ved reduksjon av øvrige driftsutgifter.

Teknisk drift innenfor VAR:

Opprettelse av 1 årsverk tekniker VA og reduserte øvrige driftsutgifter

Det opprettes 1 årsverk tekniker som finansieres over enhetens budsjett ved reduksjon av øvrige driftsutgifter. Stillingen er fordelt 50 % til vann og 50 % til avløp.

Opprettelse av 1 årsverk konsulent innenfor VAR og reduserte øvrige driftsutgifter

Det opprettes 1 årsverk konsulent som finansieres over enhetens budsjett ved reduksjon av øvrige driftsutgifter. Stillingen er fordelt 25 % til vann, 25 % til avløp, 25 % til septik og 25 % til renovasjon.

Tilknytningsgebyrer

Grunnlaget for å beregne inntekter på tilknytningsgebyrer er oppjustert i forhold til budsjett for 2016. Byggeaktiviteten som ble lagt til grunn for budsjett 2016 viste seg å være lavere enn den reelle aktiviteten. Dette medførte at tilknytningsavgiftene i 2016 ble betydelig høyere enn budsjettet. Prognosen for 2017 viser at aktiviteten øker ytterligere. Grunnlaget foreslås derfor oppjustert med 35 %. Økningen skyldes at flere større byggeprosjekter forventes igangsatt i 2017 jf. punkt under VAR-gebyrer.

Vann:

Reduserte utgifter kjøp av vann fra Hias IKS

Kjøp av vann fra Hias IKS er justert i henhold til målt forbruk for 2015 og prognose for 2016. Forbruket forventes å bli om lag 300.000 m³. Dette er en liten nedgang fra budsjett for 2016. Prisen fra Hias IKS er uendret fra 2016. Utgiftene reduseres som følge av dette med kr 148.000.

Utgifter kjøp av vann fra Lillehammer kommune

Lillehammer-vann blir ikke erstattet med vann fra eget vannverk i begynnelsen av økonomiplanperioden. Det er foretatt justeringer av forbruket. Utgiftene forventes å øke med om lag kr 695.000 i 2017.

Generell prisvekst

Det er beregnet en generell prisvekst på 1,9 %, dette utgjør om lag kr 185.000.

Reguleringspremie KLP

Det er anslått at reguleringspremien i 2017 vil bli ca. kr 177.000 høyere enn i 2016 budsjettet.

Økte utgifter til utskifting og vedlikehold av vannmålere

Vannmålere skiftes hvert 10. år. Etterslep fra 2014 og 2015 bidrar til at kjøp av vannmålere og tjenester fra private øker med om lag kr 261.000 i 2017.

Driftstiltak sanering vann

Sanering av vannledninger finansieres både over investeringsbudsjettet og som driftstiltak sanering vann for 2017-2019. Driftstiltak sanering vann utgjør 5,875 mill. kroner i 2017.

Endring i avgiftsgrunnlaget for vann

Sum av ovennevnte driftstiltak medfører endring i avgiftsgrunnlaget som er basis for fastsettelse av gebyr for vann, avløp og renovasjon. Dette innebærer økte inntekter for vann med 7,045 mill. kroner i 2017.

Avløp:

Økte utgifter til levering av avløp og slam til Hias IKS

Levering av avløpsvann til Hias IKS i 2017 er justert i henhold til målt forbruk for 2015 og prognose for 2016. Det forventes at levering av avløpsvann til Hias IKS blir om lag 2,25 millioner kubikk i 2017 som tilsvarer en økning på om lag 50.000 fra budsjettet for 2016. Prisen på levering av avløpsvann og slam til Hias IKS øker med 5 %. Den samlede økningen i utgiftene utgjør ca. 1,731 mill. kroner.

Utgifter til levering av avløp til Lillehammer kommune

Mesteparten av avløpsvannet blir ført til Moelv renseanlegg og i 2017 forventes levert mengde å bli ca. 13.000 m³. Utgiftene øker med kr 20.000.

Generell prisvekst

Det er beregnet en generell prisvekst på 1,9 %, dette utgjør om lag kr 268.000.

Reguleringspremie KLP

Det er anslått at reguleringspremien i 2017 vil bli ca. kr 219.000 høyere enn i 2016 budsjettet.

Økte utgifter til utskifting og vedlikehold av vannmålere

Vannmålere skiftes hvert 10. år. Etter etterslep fra 2014 og 2015 bidrar til at kjøp av vannmålere og tjenester fra private øker med om lag kr 261.000 i 2017.

Driftstiltak sanering avløp

Sanering av avløpsledninger finansieres både over investeringsbudsjettet og som driftstiltak sanering avløp for 2017-2019. Driftstiltak sanering avløp utgjør 8,698 mill. kroner i 2017.

Endring i avgiftsgrunnlaget for avløp

Sum av ovennevnte driftstiltak medfører endring i avgiftsgrunnlaget som er basis for fastsettelse av gebyr for vann, avløp og renovasjon. Dette innebærer økte inntekter for avløp med 11,197 mill. kroner i 2017.

Septik:

Økte transport- og leveringsutgifter

Prisen til Arnkværn miljø og renovasjon øker med 0,8 %. Det er kun mindre justeringer i forhold til utgifter til Hias IKS. Levert mengde til Hias IKS avhenger av om renseanleggene på Nes og Moelv har tilstrekkelig mottakskapasitet. Endringene innebærer at tjenesten får en økning i utgifter på om lag kr 173.000 i forhold til 2016.

Reguleringspremie KLP

Det er anslått at reguleringspremien i 2017 vil bli ca. kr 4.000 høyere enn i 2016 budsjettet.

Endring i avgiftsgrunnlaget for septik

Sum av ovennevnte driftstiltak medfører endring i avgiftsgrunnlaget som er basis for fastsettelse av gebyr for vann, avløp og renovasjon. Dette innebærer økte inntekter for septik med kr 177.000 i 2017.

Avfall fra hytter – privatavfall

Det vurderes å innføre ordning med mottak av privatavfall fra hytter. Formålet med ordningen blir å sikre hensiktsmessig og forsvarlig innsamling, transport og levering i kommunen med et renere og bedre miljø som resultat.

Renovasjon:

Økte utgifter til Sirkula IKS

Prisene på ordinær husholdningsrenovasjon øker med 8 %. Fjell- og fritidsrenovasjon øker med henholdsvis 3,3 % og samlet økning fra Sirkula IKS utgjør ca. 2,239 mill. kroner.

Reguleringspremie KLP

Det er anslått at reguleringspremien i 2016 vil bli ca. kr 7.000 høyere enn i 2016 budsjettet.

Endring i avgiftsgrunnlaget for renovasjon

Ovennevnte driftstiltak medfører endring i avgiftsgrunnlaget som er basis for fastsettelse av gebyr for vann, avløp og renovasjon. Dette innebærer økte inntekter for renovasjon med 2,246 mill. kroner i 2017.

4.14.6 Investeringstiltak

Lille Almerud III (prosjekt 73032)

I 2017 bevilges det 2,8 mill. kroner til videre utbygging av om lag 16 tomter på Lille Almerud. Dette som følge av stor etterspørsel etter tomter i Brumunddal. Driftskonsekvenser legges fram når plan for prosjektet foreligger.

Pellerviken (prosjekt 73033)

I 2017 bevilges det 2 mill. kroner for tilrettelegging av næringsområde ved Pellerviken. Driftskonsekvenser legges fram når plan for prosjektet foreligger.

Minka V (prosjekt 73047)

I 2017 bevilges det 7 mill. kroner til opparbeidelse av tomtefelt, veg og trafo knyttet til Minka V.

Næringsområder (prosjekt 73051)

Det bevilges kr 500.000 i 2017 til klargjøring av nye industritomter. Det er ført opp kr 500.000 årlig i perioden 2018-2020.

Tomteutvikling (prosjekt 73052)

I perioden 2018-2020 er det ført opp 10 mill. kroner årlig til utvikling og utbygging av tomtefelt.

Fjølstad nytt område (prosjekt 73055)

I 2017 bevilges det 0,8 mill. kroner til videre opparbeidelse av tomter på Fjølstad.

Veg:

Gangveg til ny skole i Moelv (prosjekt 70080)

Det skal bygges ny skole i Moelv og i den forbindelse er det nødvendig med ny gang- og sykkelveg for å få en trygg skoleveg. Tiltaket er i forlengelsen av Skogvegen og broen over jernbanen, fram til og langs Industrivegen til den nye skolen. Det bevilges 2,25 mill. kroner i 2017 til prosjektet. Driftskonsekvenser legges fram når plan for prosjektet foreligger.

Infrastruktur Moelv skole (prosjekt 70105)

Det skal bygges ny skole i Moelv, og det vil i denne forbindelse være behov for utbygging av infrastruktur rundt skolens områder. Prosjektet omfatter bussfil, fortau, gang- og sykkelveger, hente- og bringeordning samt ombygging av kryss. Det bevilges 4,1 mill. kroner i 2017.

Rehabilitering grøntanlegg (prosjekt 70108)

Det bevilges kr 500.000 i 2017 til å rehabilitere eldre og nedslitte grøntanlegg og tilrettelegging for effektiv skjøtsel. Det er ført opp tilsvarende beløp årlig i perioden 2018-2020.

Gatelystyring/ENØK (prosjekt 70109)

Som følge av at Ringsaker kommune har overtatt eierskap og drift av gatelystyring fra Eidsiva, er det behov for styringssystemer og ombygging av gatelystyring med blant annet strømmålere og skille kommunalt gatelystyring fra andre typer gatelystyring. Det er også behov for ENØK-tiltak som skiftning av armaturer og lignende. Det bevilges 1,5 mill. kroner i 2017. Det er ført opp tilsvarende beløp årlig i perioden 2018-2020.

Elvepromenade del 3 (prosjekt 70113)

Det er behov for å opparbeide gode gang- og sykkelvegforbindelser videre mot Mjøsa fra Brumunddal. Det bevilges 4 mill. kroner i 2017, og det er ført opp 2 mill. kroner i 2018.

Flomsikring - elveforbygning del 2 (prosjekt 70127)

Det er tidligere utført flomsikring av Brumunda fra Sveum til Brumunddal næringsparks bygg ovenfor jernbanen. Det er behov for ytterligere flomsikring ned til Strandvegen for å sikre eksisterende bebyggelse. Det bevilges 8 mill. kroner i 2017. Tiltaket vil søkes dekket gjennom tilskudd fra Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE).

Gatelystyring i kommunale boligfelt (prosjekt 70129)

I forbindelse med utbygging av gatelystyring i kommunale boligfelt bevilges 1 mill. kroner i 2017 i henhold til k.sak 82/2014. Det er ført opp tilsvarende beløp årlig i perioden 2018-2020.

Erstatning grunn/gjerde (prosjekt 70130)

Det budsjetteres med årlig bevilgning til dekning av utgifter i forbindelse med gjennomføring av kommunaltekniske anlegg. Det bevilges kr 500.000 i 2017. Det er ført opp tilsvarende beløp årlig i perioden 2018-2020.

Utskifting av gatelystyringmaster (prosjekt 70131)

Det bevilges kr 500.000 i 2017 til utskifting av gamle og dårlige gatelystyringmaster samt tilhørende anleggsdeler. Det er ført opp tilsvarende beløp årlig i perioden 2018-2020.

Asfaltering grusveger (prosjekt 70132)

Det bevilges kr 700.000 i 2017 til asfaltering av grusveger i boligfelt eller tettsteder langs bygdeveger. Tilsvarende beløp er ført opp årlig i perioden 2018-2020.

Trafikksikkerhet (prosjekt 70133)

Det bevilges 1,2 mill. kroner i 2017 for å følge opp tiltak i henhold til trafikksikkerhetsplanen, både gang- og sykkelveger og enklere mindre trafikksikkerhetstiltak. Det er ført opp tilsvarende beløp årlig i perioden 2018-2020.

Estetisk opprustning (prosjekt 70134)

Prosjektet omfatter estetisk opprustning i by/sentrumsområder. Kommunale arealer og arealer rundt kommunale bygg og parkeringsplasser ønskes tilpasset/opprustet. I forbindelse med prosjekter er det behov for standardheving og tilpasning mot eksisterende bygg/arealer. I dialogen og samarbeidet med næringsaktørene er dette et viktig virkemiddel. Det bevilges 2 mill. kroner i 2017. Det er ført opp tilsvarende beløp årlig i perioden 2018-2020.

Transportmidler – veg (prosjekt 70135)

Det bevilges kr 300.000 i 2017 til utskifting av servicebil for hovedtjenestene veg, vann og avløp. Prosjektet finansieres innenfor budsjetttrammen ved overføring av midler fra driftsbudsjettet. Det er budsjettet med salg av transportmidler med kr 100.000 i 2017.

Større og lettere maskiner – veg (prosjekt 70136)

Tiltaket benyttes til fornyelse av enhetens maskiner, for eksempel traktor, gravemaskin, sandspredere og lignende. Det bevilges kr 805.000 i 2017 til utskifting av traktor for hovedtjenestene veg, vann og

avløp. Prosjektet finansieres innenfor budsjetttrammen ved overføring av midler fra driftsbudsjettet. Det er budsjettert med salg av maskiner med kr 50.000 i 2017.

Utstyr/maskiner park (prosjekt 70137)

Tiltaket benyttes til kjøp av utstyr/maskiner/transportmidler til park. Det bevilges kr 510.000 i 2017. Prosjektet finansieres innenfor budsjetttrammen ved overføring av midler fra driftsbudsjettet.

Utbedring av kommunale veger (prosjekt 70138)

Det bevilges 1,5 mill. kroner i 2017 til utbedringer av kommunale veger, jf. k.sak 125/2006. Det er ført opp tilsvarende beløp årlig i perioden 2018-2020.

Utbyggingsavtaler (prosjekt 70140)

I forbindelse med ulike utbygginger/investeringer i privat regi i kommunen inngås det ofte utbyggingsavtaler. Det er på forhånd vanskelig å forutse omfanget av dette. I forbindelse med utbyggingsavtale Gruva i Moelv ble det vedtatt kr 500.000 i 2017 til dette prosjektet. Det bevilges 1 mill. kroner i 2017. Det er ført opp 1 mill. kroner årlig i perioden 2018-2020.

Sentrumstiltak Moelv og Brumunddal (prosjekt 70143)

Formålet med prosjektet er å skape liv i byene, samt profilere disse. Det bevilges 1 mill. kroner i 2017.

Utsmykning/belysning (prosjekt 70144)

Som et ledd i by- og tettstedsutvikling er det behov for utsmykning/kunst i offentlige rom, belysning, og andre mindre tiltak i by/sentrumsområdene. Det bevilges 1 mill. kroner i 2017.

Rundkjøring Storgata-Industrivegen, Moelv (prosjekt 70148)

I forbindelse med ny skole i Moelv er det behov for trygg kryssing av Storgata ved å bygge rundkjøring i krysset Storgata og Industrivegen. Det bevilges 6,5 mill. kroner i 2017.

Transportmidler – park (prosjekt 70149)

Det bevilges kr 200.000 i 2017 til utskifting/fornyelse av tjenestebiler innenfor tjenesten park. Prosjektet finansieres innenfor budsjetttrammen ved overføring av midler fra driftsbudsjettet. Det er budsjettert med salg av transportmidler med kr 50.000 i 2017.

Grunnarbeider/masseflytting Strandsaga (prosjekt 70150)

Strandsaga skal de neste årene utvikles til et attraktivt friluftsområde for innbyggere og besøkende. I den forbindelse er det behov for omfattende grunnarbeider og masseflytting som forberedelse til badestrand og andre aktiviteter. Det bevilges 5 mill. kroner i 2017, og det er ført opp 5 mill. kroner i 2018.

Infrastruktur veg/VA/strøm Strandsaga (prosjekt 70151)

Strandsaga skal de neste årene utvikles til et attraktivt friluftsområde for innbyggere og besøkende i Brumunddal. Det er behov for å etablere vegsystemer, vann- og avløp og strøm i området. Det bevilges 5 mill. kroner i 2017. Det søkes om tippemidler til etablering av infrastruktur.

Riving av driftstasjon (prosjekt 70152)

I forbindelse med AB Invest sin planlagte bygging av hotell med videre, på tomten hvor teknisk drift har sin driftsstasjon, må driftsstasjonen rives. Rivningen planlegges i 2016 og utføres i 2017 i henhold til tidligere vedtak. Det bevilges 3 mill. kroner til riving i 2017. Tilskuddet fra AB Invest er på 2 mill. kroner.

Garveriparken i Moelv (prosjekt 70153)

Garveriparken i Moelv ønskes utviklet til en attraktiv park. Bygging av lekeplass og grøntarealer pågår i 2016 og 2017, og det blir sandbane og omlegging av veg i 2018 og det vurderes muligheten for fontene i 2019. Det bevilges 3 mill. kroner i 2017. Det er videre ført opp 3 mill. kroner i 2018 og 2,5 mill. kroner i 2019.

Strandområde Moelv (prosjekt 70154)

Strandområdet i Moelv har behov for å utvikles og gjøres mer attraktivt. Det er ført opp kr 500.000 i 2020 til et forprosjekt etter at Garveriparken er ferdig utviklet.

Rehabiliterer badeplasser/lekeplasser (Prosjekt 70155)

Det bevilges kr 200.000 i 2017 til å rehabiliterer badeplasser og lekeplasser samt utvikle nye områder. Det er ført opp tilsvarende beløp årlig i perioden 2018-2020.

Terskler og erosjonssikring, Brumunda (prosjekt 70156)

Brumunda, fra Sveum til Næringsparkens bygning, ble i 2013/2014 flomsikret ved å heve/forlenge forbygningen til å tåle et vannivå tilsvarende 200 års flom pluss 50 cm. Høsten 2014 var det en 70-80 års flom i Brumunda. Dette førte til undergraving av nederste stein i elveforbygningen slik at det ble omfattende skader på eksisterende flomverk. Det er muligheter for at andre store flommer vil grave seg enda dypere ned i elveleiet og føre til undergraving og skader på den flomsikringen som nå er bygd opp. Et tiltak for å hindre dette er å bygge flere terskler i Brumunda for å hindre erosjonsskader. NVE har satt som krav for flomsikring at tersklene etableres. Det vil bli søkt tilskudd fra NVE til dette. Det bevilges 6 mill. kroner til terskler og erosjonssikring i 2017. Det er ført opp 2 mill. kroner i 2018.

Utvikle forprosjekter (prosjekt 70157)

I prosjekter kan det påløpe store utgifter til konsulenter i utvikling av konsepter. En del av utgiftene kan reduseres dersom det i egenregi utvikles konsepter før konsulenter engasjeres. Slike konsepter kommer ofte før prosjekter er klare til å innarbeides i økonomiplanen. Det foreslås at deler av en stilling brukes til dette. Det bevilges kr 500.000 i 2017. Det er ført opp tilsvarende beløp årlig i perioden 2018-2020.

Tursti langs Brumunda (prosjekt 70158)

I k.sak 82/2014 ble det vedtatt å utrede en tursti langs Brumunda, fra Sveum til Narud vannverk. Det bevilges 1 mill. kroner i 2017.

Forlengelse Øverbakkvegen (prosjekt 70159)

I forbindelse med boligutbygging i Næringsparken må det etableres ny innkjøring fra Nils Amblis veg. Det bevilges 1,5 mill. kroner i 2017.

Parkering og grøntområde ved Moelv skole (prosjekt 70160)

I forbindelse med bygging av ny skole i Moelv, vil det være behov for utbygging av parkeringsarealer samt grønt- og parkområder. Det bevilges 4 mill. kroner i 2017.

Parker i Brumunddal og Moelv (prosjekt 70163)

I forbindelse med utbyggingen av Strandsaga i Brumunddal er det planlagt en lekeplass for barn. Det bevilges 2 mill. kroner i 2017, og det er ført opp 3 mill. kroner i 2018.

Torg ved City (VT3) (prosjekt 70166)

I henhold til reguleringsplanen for Brumunddal sentrum, skal det etableres et torg ved City. I tillegg skal forlengelsen av Industrigata rustes opp. Det bevilges 5 mill. kroner i 2017.

Rehabiliterer bruer (prosjekt 70167)

For å sikre fremkommelighet og vintervedlikehold på turstien langs Brumunda mellom Sveum og Narud, må flere bruer utbedres og breddeutvides. Det er ført opp 1 mill. kroner i 2019 og tilsvarende beløp i 2020.

Resterende opprusting Brugata (prosjekt 70168)

Som en forlengelse av opprustingen av gågata i Brumunddal, bør siste del av Brugata rustes opp med nye overflater og parkeringsareal. Det er ført opp 1,5 mill. kroner i 2017 til toalettanlegg i Broparken og noe prosjektering.

Sykkelvegtiltak Brumunddal (prosjekt 70171)

Som følge av satsingen på Brumunddal som sykkelby, skal det bygges ny gang- og sykkelveg mellom Mørkvedvegen og Mausevegen. Det bevilges 12,5 mill. kroner til tiltaket i 2017 forutsatt midler fra Statens vegvesen. Det er søkt midler fra Statens vegvesen på 6 mill. kroner.

Flomsikring – elveforbygning del 3 (prosjekt 70172)

Det er tidligere utført flomsikring av Brumunda fra Sveum til Brumunddal næringsparks bygg ovenfor jernbanen. Det er behov for ytterligere flomsikring fra Strandvegen til Mjøsa for å sikre eksisterende bebyggelse. Det bevilges 10 mill. kroner i 2017, og det er ført opp 10 mill. kroner i 2018 og 7 mill. kroner i 2019. Det er antatt et tilskudd fra Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) på 10 mill. kroner (40 %) i 2019.

Elvepromenaden del 4 (prosjekt 70173)

Det er behov for å etablere elvepromenaden ned til Mjøsa for å skape gode gang- og sykkelvegforbindelser mellom Strandsaga og sentrum. Det bevilges 4 mill. kroner i 2017, og det er ført opp tilsvarende beløp i 2018 til gang- og sykkelveg på vestre side av Brumunda. Det forutsettes at Statens vegvesen bygger gang- og sykkelveg fra Strandvegen og mot Mjøsa. Det er gitt et tilskudd fra Statens vegvesen på 1 mill. kroner.

Habitatstiltak Brumunda (prosjekt 70174)

I samarbeid med fylkesmannen er det i forbindelse med flomsikring av Brumunda utarbeidet forslag til habitatstiltak i nedre del av Brumunda. Til gjennomføring er det ført opp 2 mill. kroner i 2018 og 3 mill. kroner i 2019.

Lekeområder barn/ungdom (prosjekt 70175)

I forbindelse med utviklingen av Strandsaga som attraktivt friluftsområde, er det planlagt flere ulike leke- og aktivitetsområder for barn og ungdom. Det bevilges 3 mill. kroner i 2017, og det er ført opp 5 mill. kroner i 2018.

Vann og avløp:

Transportmidler VA (prosjekt 74004)

Det bevilges kr 400.000 på vann og kr 400.000 på avløp i 2017 til utskifting av servicebiler på hovedtjenestene vann og avløp. Tilsvarende beløp er ført opp årlig i perioden 2018-2020. Det legges opp til en utskiftingstakt på ca. 5 år. Det er budsjettert med årlig salg av transportmidler med kr 100.000 på både vann og avløp.

Sanering VA-ledninger (prosjekt 74005)

Prosjektet gjelder bevilgninger for å skifte ut gamle og dårlige VA-ledninger, rehabilitere tekniske installasjoner samt riving av nedlagt renseanlegg i Brumunddal. For å oppnå målene vedrørende utlekk og innlekk i felleskommunedelplan, må VA-ledninger saneres ved en mer aktiv og utvidet innsats. Et hjelpemiddel er installering av sonevannmålere for kontinuerlig overvåking av vannmengder. Sanering finansieres både over investeringsbudsjettet og som driftstiltak sanering vann og avløp for 2017-2020. Det bevilges 8 mill. kroner på vann og 5 mill. kroner på avløp i 2017. Det er ført opp 10 mill. kroner på vann årlig i 2018 og 2019 og 15 mill. kroner i 2020. Det er ført opp 7 mill. kroner på avløp årlig i 2018 og 2019 og 15 mill. kroner i 2020.

Rehabilitering styring trykkøker/Rehabilitering styring pumpestasjoner (prosjekt 74006/74040)

Det foreslås utskifting av foreldet programmerbar logisk styring (PLS), styrings- og kommunikasjonsutstyr i vannverk, trykkforstærkere og høydebasseng, renseanlegg og kloakkpumpestasjoner. Det bevilges kr 500.000 til vann (prosjekt 74006) og kr 500.000 til avløp (prosjekt 74040) i 2017. Tilsvarende beløp er ført opp årlig i perioden 2018-2020 for både vann og avløp.

Vannbehandling (prosjekt 74007)

Vedlikehold, styring og vannbehandling vurderes ved alle vannverk, og oppgradering blant annet i styrking av hygieniske barrierer, utføres. Det bevilges 1 mill. kroner i 2017. Tilsvarende beløp er ført opp årlig i perioden 2018-2020.

Sanering Skarpsno 1 (prosjekt 74008)

På et område i nærheten av Skarpsno er vannledningen gammel og har for liten dimensjon. Som et ledd i kapasitetsøkningen mot Rudshøgda, bør vann- og avløpsledning saneres og oppdimensjoneres inklusive trykkøker. Det bevilges 6 mill. kroner til vann og 2,5 mill. kroner til avløp i 2017.

Rehabiliter maskin/bygg (prosjekt 74009)

Det er behov for rehabilitering av vannverk, trykkøkere, høydebassenger, vannstrenger (for eksempel Nes-Stavsjø), styringer, maskinutrustning, renseanlegg, kloakkpumpestasjoner etc. Det bevilges kr 800.000 i 2017, og det er ført tilsvarende beløp årlig i perioden 2018-2020 til vann. Det bevilges 1 mill. kroner i 2017, og det er ført opp 1 mill. kroner årlig i perioden 2018-2020 til avløp.

Utbyggingsavtaler (prosjekt 74020)

I forbindelse med ulike utbygginger/investeringer i privat regi i kommunen, inngås det ofte utbyggingsavtaler. Det er på forhånd vanskelig å forutse dette. Det bevilges 1 mill. kroner til vann og 1 mill. kroner til avløp i 2017. Det er ført opp tilsvarende beløp i 2018 til både vann og avløp. Videre er det ført opp årlig 3 mill. kroner til både vann og avløp i 2019 og 2020.

Lefstorget – Kirkenær (prosjekt 74021)

Utbygging av vannledning mellom Lefstorget og Kirkenær sikrer tosidig vannforsyning til Kirkenær høydebasseng. Det er ført opp 3,5 mill. kroner i 2018 til prosjektet. Driftsutgifter søkes innarbeidet i senere års økonomiplan når plan for prosjektet foreligger.

Lismarka vann og avløp (prosjekt 74023)

Det er liten vannkapasitet ved vannverket og i perioder tilkjøres vann i høydebassenget. Vannkvaliteten er også variabel. Renseanlegget begynner å bli gammelt. Det er ført opp 3 mill. kroner til vann og 4 mill. kroner til avløp i 2019.

Større maskiner – vann og avløp (prosjekt 74027)

Tiltaket benyttes til fornyelse av enhetens maskiner, for eksempel traktor, gravemaskin og lignende. Det bevilges kr 250.000 til både vann og avløp i 2017. Tilsvarende beløp er ført opp årlig i perioden 2018-2020. Det er budsjettert med årlig salg av maskiner for kr 50.000 for både vann og avløp.

Utstyr og lettere maskiner – vann og avløp (prosjekt 74028)

Tiltaket benyttes til kjøp av mindre utstyr og maskiner. Det bevilges kr 100.000 til både vann og avløp i 2017. Tilsvarende beløp er ført opp årlig i perioden 2018-2020.

Rehabiliter trykkøkere (prosjekt 74031)

Det bevilges kr 500.000 i 2017 til rehabilitering av trykkøkere. Tilsvarende beløp er ført opp årlig i perioden 2018-2020.

Holmen grunnvannsanlegg (prosjekt 74036)

Maksimalt forbruk i Brumunddal begynner å nærme seg kapasitetsgrensen for Narud grunnvannsanlegg. Høyere uttak er mulig for en kortere periode, men fører til senkning av grunnvannstanden. Det må avklares om uttaket kan økes med nye brønner ved Holmen. Det er ført opp 5 mill. kroner i 2018.

Rehabiliter pumpestasjoner (prosjekt 74041)

Det er 40-50 pumpestasjoner i kommunen med variabel alder og kvalitet. Det er behov for kontinuerlig rehabilitering av disse. Det bevilges 1 mill. kroner i 2017. Tilsvarende beløp er ført opp årlig i perioden 2018-2020.

ENØK/reseprosess (prosjekt 74042)

Det ligger potensial til energisparing og driftsoptimalisering av anleggene. Det bevilges 1 mill. kroner i 2017. Tilsvarende beløp er ført opp årlig i perioden 2018-2020.

Strandsagvegen (prosjekt 74052)

Hias IKS vil styrke sin overføringsledning fra Brumunddal til Hamar og etablere ny pumpestasjon i Brumunddal. Dette tiltaket, sammen med ny E6 gjennom Brumunddal, framtvinger en ny avskjærende ledning fra Båhusbekken langs E6 fram til Nerkevren. Det bevilges 3 mill. kroner til vann og 7 mill. kroner til avløp i 2017.

Områdereguleringsplan Brumunddal (prosjekt 74055)

I forbindelse med ny områdereguleringsplan i Brumunddal ventes det omlegging og sanering av kommunale vann- og avløpsledninger. Det er ført opp 2 mill. kroner til vann og 2 mill. kroner til avløp i 2018.

Rudshøgda TØ (prosjekt 74057)

I forbindelse med økt vannforsyning mellom Moelv og Rudshøgda, er det behov for å etablere ny trykkøker ved Rudshøgda samt vannledning ned til Coop. Det bevilges 6,5 mill. kroner i 2017 og det er ført opp 5 mill. kroner i 2018.

Inntaksledning Moelv vannverk (prosjekt 74058)

I forbindelse med nytt vannverk i Moelv, er det behov for oppdimensjonering av inntaksledningen. Det er ført opp 6 mill. kroner i 2018.

Råvannspumpestasjon Moelv (prosjekt 74059)

I forbindelse med nytt vannverk i Moelv, er det behov for bygging av en råvannspumpestasjon. Det er ført opp 3,5 mill. kroner i 2018.

Moelv vannverk (prosjekt 74060)

Det forventes økt vannforsyning til Rudshøgda, og etter dette vil det være liten reservekapasitet ved Moelv vannverk. I ny felles kommunedelplan vann og avløp 2014-2023, er det lagt opp til å øke kapasiteten ved vannbehandlingsanlegget i Moelv. Det skal etableres vannbehandling som ivaretar varierende vannkvalitet og tilpasses krav til sikkerhet i forsyningen og kapasitetsbehov som følge av utbyggingsplaner i kommunen. Det er ført opp 15 mill. kroner i 2018 og 10 mill. kroner i 2019.

Ledningsanlegg Moelv vannverk (prosjekt 74061)

I forbindelse med nytt vannverk i Moelv, er det behov for vannledning fra råvannspumpestasjon til vannverket. Det er ført opp 3 mill. kroner i 2018.

Sanering rundkjøring Moelv (prosjekt 74062)

I forbindelse med bygging av ny rundkjøring i Moelv, er det behov for sanering av vann- og avløpsledningene. Det bevilges 5 mill. kroner til vann og 3 mill. kroner til avløp i 2017.

Byggeledelse (prosjekt 74063)

Det er i 2017 behov for omfattende nybygg og sanering av vann- og avløpsledninger, og det er nødvendig å styrke kapasiteten på byggeledelse. Det bevilges 2 mill. kroner til vann og 2 mill. kroner til avløp i 2017.

Sanering Storgata, Moelv syd (prosjekt 74064)

På en strekning langs Storgata sør i Moelv (mellom Frisk treningssenter og Mjøsbrua Mat) er vannledningen gammel og har for liten dimensjon. Som et ledd i kapasitetsøkningen mot Rudshøgda, bør vann- og avløpsledningen saneres og oppdimensjoneres. Det bevilges 2,5 mill. kroner i 2017 til avløp.

Sanering Kårtorpvegen (prosjekt 74065)

Som en del av styrkingen av vannforsyning til Nydal er det behov for å sanere både vann- og avløpsledningen i Kårtorpvegen. Hias IKS utfører utbygging. Ringsaker kommune betaler tilskudd. Det er ført opp 3 mill. kroner i 2018 og 10 mill. kroner i 2019 til vann og 3 mill. kroner til avløp i 2018 og 4 mill. kroner i 2019.

VA-avtale Sjusjøen – Moelv, fase 2 – Mesnali vannverk (prosjekt 74066)

I henhold til VA-avtale Sjusjøen – Moelv er det forutsatt bygget nytt vannverk i Mesnali. Det bevilges 2 mill. kroner til planlegging i 2017. I tillegg er det ført opp 5 mill. kroner i 2018 og 26 mill. kroner i 2019.

Vannledning Næra, TØ (prosjekt 74067)

I forbindelse med etablering av et nytt vannverk i Mesnali, planlegges det muligheter for å levere reservevann til Moelv. Dette innebærer sjøledning i Næra og trykkøker. Det er ført opp 1 mill. kroner i 2018 og 6 mill. kroner i 2019.

Sanering Moelv – Rudshøgda (prosjekt 74068)

Som et ledd i kapasitetsøkningen mot Rudshøgda er det behov for sanering og oppdimensjonering av ledningsnett mellom Moelv og Rudshøgda inkludert trykkøkere. Det bevilges 18 mill. kroner i 2017.

Sanering Industrivegen (prosjekt 74074)

Ledningsnett i Industrivegen i Moelv er av dårlig kvalitet og liten dimensjon, og må saneres. Det er ført opp 10 mill. kroner til vann og 5 mill. kroner til avløp i 2019.

Flåhagen høydebasseng (prosjekt 74075)

Bassenget er sentralt i vannforsyningen i Brumunddalsområdet. Bassenget er gammelt og har lekkasjer. Det er ført opp 2 mill. kroner i 2019 og 10 mill. kroner i 2020 til nytt basseng.